

అ రుణ రేఖలు

[గే యా లు]

★

శ్రీ తెన్నేటి సూరి

★

మహాదయ ప్రచురణలు

మచిలీపట్టణము ౧-౫-౦

అర్చిహక్కులూ
త చయితవి

ప్రథమ పుస్తకము : 1 A
ప్రతులు : 1500

ప్రతులకు

రాధేశ్యామ్ ఏజన్సీస్

సోల్ ఏజంటు, మహాదయ ప్రచురణలు

గవర్నరుపేట - బెజవాడ

మూల్యం: 40 అణాలు

హావహుళ్యం 'హా' హుళ్యం హా
హుళ్యం హా హుళ్యం హా

రే ఖ లు

అరుణ రేఖ

మాతృగీతి

మహోదయం

శీలుగుఱ్ఱం

కన్నీటి కాలువ

అశ్రుసన్ధ్యానం

క్వీట్ ఇండియా

వట్టిబయలు

స్వర్గానికి రోడ్డు

చరవల్లు

నీకవి

రాగ రేఖ

తిండి కావాలి

సరబలి

మురళి

ప్రేమచ విప్లవం

అ రుణ రేఖ

తరుణాచుఁ జిహ్వా
తరళరేఖను నేను,
తొలినంజ పొద్దులో
వెలుగు లందించాను...త.

లంఘకారముచీర్చి,
అవతరించాను.
శిఖరేఖనై దిశల
జేపురించాను... త.

చిమ్మచీకటిదొరల
చీల్చివేళాను,
దండులేకే వెడలి,
దాడిచేళాను... త.

మృతజీవులెల్లారు
బ్రతుక జేళాను,
పైతస్యమూర్తివై
జీవమిచ్చాను... త.

విప్లవోజ్వల తరళ
 వీరగీతికను—
 విశ్వకార్మికుల పా
 నోచ్చాస మేను... త.

ప్రాణిరతి నిష్ఠ
 ప్రభలు రేఖించి,
 అందనై, చండగతి,
 ముందడుగు వేశాను... త.

విచ్ఛేదకలమూని, నే
 వీరసేనానినై,
 అరులపై దూకించి,
 శిరసుల్లువోశాను... త.

మూసవ స్వాతంత్ర్య
 'మాగ్నకార్టా' పైన
 రక్తాక్షరములతో
 వ్రాలుచేసేశాను... త.

మా తృ గీ తి

తల్లితానేవచ్చె, తడవాయె తారండు !
 చల్లగా మన తెనుగుతల్లి రానేవచ్చె—
 ప్రణమిల్లి జయగీతి పాడండి మృదురీతి,
 ముక్కుటి తెలుగులు మొలయండి జయగీతి... త.

కనుమలో నీలాలు కరిగి బలికెనో యేమొ,
 తల్లిజడ, త్రాచులా, కళ్లలో మెసిలిండి,
 కృష్ణ వేణీరుచులె నిజమూ, క్రేపులా
 కేళ్లురుకు కట్టిపైన సతమూ... త.

గోదావరీనారి కులుకులవిగోరా !
 తెలుగుమతల పొగరు వెలుగు లవిగోరా !
 హోషుగా, ఊగుతూ, నీటుజూపేనూ,
 దేవికంతాన కత్తెరదండయేను... త.

పనరుపైరులలోన మినమినలు చూడరా !
 పచ్చలద్దిన తెలుగు పట్టుచీరేమోను ;
 పంటపొలములపైని పసిడిజలుగదుగోను,
 బంగారు, బలతారు, పైటచెరగేమోను... త.

తెలుగుపాటలోని తీవ్రపాటనిగోను,
తల్లిపలుకల్లేనె చల్లగా పిలిచింది;
అందాటు నగలలో, చిందులాడెనుచూడు
నాగార్జునులచేతి నాజూకు వనులేను... త.

జాబ్యల్యరోచిఃప్రభాజాల మదిగోను !
చండకిరణుడు దిశల మండెనదిగోనూ !!
స్వాతంత్ర్యభానుండు తోచెనదిగోనూ !
దేవీకిరీటకోటిరమణియేను!! ... త.

మెలుగు నాగలిగోరు మేనసోకనొ యేమె
సస్త్రితక్ష్మిని మేన జలదరించెను తల్లి;
మనభాగ్యములనెల్లి తల్లియేరా !
మనకోరికల కల్పవల్లియేరా!... త.

తల్లిహృదయములోతు తడువుకోరా,
తరళకాంతుల వసువు త్రవ్వకోరా,
ఒకరియాచించేటి గతియెలరా?
వరుల పాదము బట్టు బ్రతుకేలరా...? త.

దేశదేశాలలో తేజరిల్లేవారు,
తెలుగుతల్లికన్న దివ్యసంతానంబు.

తల్లివ్రూజుబవేళ తరలికారంజోయి !
 తల్లివీలి నీక్కు తెల్లతెలుపంజోయి !—
 అకాశవీధిలో చీకాకునాయంగ,
 ఆంధ్రరాష్ట్రపు కేతనంబెత్తి నిలుపండి... త.

కులవజులని మతములని కూటికా ? గుడ్డకా ?
 చిలిపి తగధులురేపు పలుకులేలా ?—
 ముళ్లమూటలు మీరు మానండిరా,
 అష్టాంగిచేకోప పడతుందిరా... త.

అంటరాదని యొకడు, అధికుడని మరియొకడు,
 గొంతులు కోసుకుంటారా!—
 తల్లికందరు బిడ్డ లొకటేనురా!
 తల్లివింటే భేద పడుతుందిరా !... త.

యుగయుగాలుగ వీరయోధులనె కన్నదిర,
 తల్లివరు వొకయింత తలచండిరా!—
 పారతంత్ర్యపుబతుకు బ్రతుకనేలా?—
 స్వాతంత్ర్యయోధులై సాగండిరా !!!... త.

మ హా ద యం

౧

లెండోయి ! లెండోయి ! బ్రతికిలేవండోయి !
విగతప్రాణులార ! మృతశరీరములార !... లెం.

తెలిమించువాకల్లు,
మన ప్రాణరేఖల్లు,
వీకమైన గగనాన
దూకివచ్చిన వవిగో !... లెం.

విశ్వశ్మశానంపు భస్మరాసులార !
'గోరీ' లలోని కంకాళ శిథిలములార !... లెం.

పతితజీవనులార ! బానిస ప్రజలార !
గతిలేక పడియున్న ! కష్టజీవులార !
మతిలేని జనులార ! మృతశరీరములార !... లెం.

కటికచీకటితోని కట్టడులలో జిక్కి-
కొనడు ప్రాణాలతో కుండు ఖైదీలార !
విశ్వకారాగార వీధిలో యెరవడ్డ,
విశ్వకార్మికులార ! నిగళబద్ధులార !... లెం.

తొలిపెలుగు జలుగుల్లు, మిలమిలల మింపుల్లు,
అమృతంపు వాకల్లు, మనస్సాగరేఖల్లు,
వీకమై గగనాన దూకివచ్చిన వవిగో!... లెం.

గండుతొలిపెలుగుల్లు
దండడికి కనువిచ్చి,
ఆకనమె మెసిలింది,
ఆపులిస్తున్నాది... లెం.

అదె 'మహాదయ'వార్త విదితముగ ప్రచురింప,
గగనాన మా ఉపాతరుణి పరతెంచినది—
లెండోయి! లెండోయి! బ్రతికిలేవండోయి!
విగతస్థానలార! మృతశరీరములార!... లెం.

౨

ఏగుదెంచాడంట వేగునరదారు,
తొలిదాడికే అరులు తోకమడిచారు—
ఏగుదెంచాడంట వేగునరదారు,
చిమ్మచీకటి ఊరలు పమ్ములైనాయి... ఏ.

చీకటుల లోకాన దూకెవిస్లవగీతి,
ద్విగంతాలలో తెలివిపెలుగులుజోయె... ఏ.

గగనంబు బ్రతికి, రెక్కవిదల్చి, సాచినడ,
పురివిచ్చి కారీక యిరులెల్ల రాల్చినది... ఏ.

కరగినది వినువాక, తరగల్లుకదలాడె,
ప్లవలీల, అవలీల, ప్రాకినదిరాయంచ... ఓ.

మచ్చువీడిన కొజ విచ్చె తియ్యనిగొంతు
ప్రాభాత కాహారార్భటి మిన్నుముట్టినది... ఏ.

కొమ్మ కొమ్మలలోన, కోనకోనలలోన,
'గమ్ము'మని జయగీతి ముమ్మరించింది,
తొలివెలుగు కత్తుల చలన మొలసింది... ఏ.

చీకట్ల సరదార్లు తోకమడిచేశారు,
కొండగుహలలోదూరి' గుబులుగుబులైనారు... ఏ.

3

కటికచీకటితేని, కట్టడుల కొడిగట్టి,
ఆరిపోయినయట్టి అన్నిప్రాణాలూ,
'రప్పు'మని యొక్కసరి రగులుకొన్నాయి,
కీలలై జ్వాలలు మాలలైనాయి—
భయదగతి విప్లవ ప్రభలు రేగాయి,
చిమ్మచీకటి చెరలు నమ్ములైనాయి... భ.

పాడలి మూర్ఖులిపోయి, సుడివడ్డ విశ్వంబు
పాగాలు రేకెత్తి, బ్రతికిలేదండి,
దొంకలు ఘూర్లుల అంకవేసింది... భ.

అకాశవివరంబు ఆవులించింది,
పిడతెల్ల విఱచుకొని జలదరించింది... భ.

ధర్మగోమాత తా తరలివచ్చింది,
బందెవెల్వడి మంచి పాలుచేసింది—
సత్యవత్సము తల్లి కుత్సవముగాగ
చెంగుచెంగున దూకి చేరుకొన్నాది... భ.

౪

మినమిన మురిచుల వసిడివిమానం,
మిన్నులవైగా నదిగోనోయ్ !
మింటను విడిచిన బాణంలాగా,
మింటను రివ్వన దూకిందోయ్ !

విభవోజ్వలయై విమానమందున
ఉపాదేవి వచ్చేసిందోయ్ !
కట్టినపుట్టపు జిలుగు వెలుగులకు
భోకము పెట్టెనివారిదోయ్ !

జగత్ప్రభోధక విప్లవగీతిక
చీకటిచీల్చుకు వచ్చింది—
విమానతలమున, విభవోజ్వలయై,
పీఠమూర్తిగా నిలిచింది.

అంబరతలమున, అన్యుతరేఖయై
చైతన్యాంకుశుల లొలసింది—
జీవరాసులకు ప్రాణగీతియై,
వినువీధిని తా ఘోషిసింది.

శ్లో

“రక్షకలదు ప్రాణుల కెల్లారికి,
శిక్షకలదు దురితాపత్తికి,
అక్షీణోజ్వల కరసహస్రదూ,
జగద్రక్షకుడు వస్తాడు !

బ్రతుకండోయీ ! ప్రాణికోటులూ !
భయములువానీ, బ్రతుకండి !
జెతలనుబానీ, పీఠగభీరత
గుండెలనింపుకు బ్రతకండి—

“పెదరికంబు వివల్పిండు హోయిగ,
సంతోషంబున బ్రతుకండి—
దురితౌఘంబుల రూపుమాపగా
చండకరుడు వస్తున్నాడు.”

౬

విప్లవారుణగీతి వినువీధి జ్వలియించి,
విశ్వప్రజాహృదయ మూగిపోయింది,
కడలిపొంగులు విరిగిపోయినాయి... వి.

పొంగిపోయినకడలి, నింగిదాకా లేచి,
దుర్దురితరాజ్యంపు హద్దుమాకింది,—
ఉక్కుకోటలనెల్ల ఊపివైచింది... వి.

తరగలై,
కరటాల సరుదులై,
ముంపుల వరదలై,
భయజాల ప్రళయమై,
విలయగతి,

ఉల్లోల కల్లోల ప్రోల్లోల ఘూర్ణిలి
ఉగ్రగతి ముంచెత్తి, ఊగిపోయింది—
ఉప్పుఉప్పుకు జగము లూడిదొరలాయి... వి.

౭

శలభలూ, మిలమిలూ,
నిగనిగా, ధగధగా,
కెంపులు గోనలో ముంపులై నాయి,
బంగారుకాంతులు ప్రభలురేగాయి,

దివ్యరత్నకిరీట దీప్తియడుగోను,
వసిడిమెయిచాయల్ల భానుడడుగోను !
జ్ఞానభాస్కరు కంటియెటుపు లవిగోను !
మానులు, మౌక్తులు మండెనవిగోను—

ఉగ్రిగతిమై, ప్రి
శాగ్రమున వరతెంచి,
చండకరు డాలమున
మండిపోతున్నాడు !!!—

వేయిచేతులవాడె విక్రమించాడు,
రక్తకవచాలతో రాణువడుగోను !

౮

గిరికందరాలలో,
కరుల శిరములు నరికి,

నెత్తురుల ఛార్లె వారబోకారు,
 జయిలక్ష్మి పాదాలుతడిపివేశాడు.
 అంధకారపుతులువ
 అందంద తలవడివ,
 కుత్తుక! మొత్తాల నుత్తరించారు,
 కత్తు మొనలతోపాడచి తలలువిసిరారు—
 గురుతుచోచగరాని,
 గుబురు చింతలతోపు,
 చీకట నరదార్
 శిరసులతో నిండినది—

అంధకారుపులోక మంతరించింది,
 కళ్యాణలోకంబు కనులువిచ్చింది.

క

పద్మబాంధవురాక
 పవనబాలలు సెప్ప,
 లజ్జ రేకులువిచ్చె—
 రాగిలై చెక్కిళ్లు—

ముగుడ పద్మినిమేన మురిసింది అత్తరువు,
 సొంపుల హాసాలు కంపులైనవి మోవి,
 అంధకారపు లోక మంతరించింది,
 కళ్యాణలోకంబు కనులువిచ్చింది.

౧౦

ఉదయభానుడు దివిని కదలివచ్చాడు !

విజ్ఞానభానుండు విష్ణువించాడు—

ఎదల చింతలువీడి,

నిదురలు పోనాడి,

అమృతాంశువులలోని

కరుదెంచి బ్రతకండి !—

ప్రాభవోజ్వలులౌచు లేవండి !

పారతంత్ర్యమువాసి బ్రతుకండి !!

కీలుగుట్ట ౦

౦

కీలుగుట్టముపైన,
బాలీసు కానుకొని,
స్నానాలులేనట్టి
భగవంతుడొచ్చాడు—

ఊరంత ఊలేగుతూ,
ఉత్సవము సారించుతూ—

కూలిమాటడగండిరా!

అన్నాలు
చాలవని చెప్పండిరా!

౨

కంసుగుండెకు కూడ,
కనికరము కలదన్న,
మాయవేదాంతాల
మూటవో నూతాది,

జాలగిలబడి మ్రోక్కరా!
 విసకుంటె,
 చెవిటిమొద్దని వీడరా!
 కూలిమాటడగండిరా!
 అన్నాలు
 చాలవని చెప్పండిరా!

3

కోటి చేతులుచాచి,
 కోటి గొంతులుమొలసి,
 కంచుగుండెలు వగుల,
 గగ్గోలుగాలేచి,
 ముక్కోటి దేవతలు,
 మూర్తులు కంపిల్ల,
 కూలిమాటడగండిరా!
 అన్నాలు
 చాలవని చెప్పండిరా!

కన్నీటికాలువ

అపాధమానంబు అడుగువైచిందీ,
చిటవటా, చిటవటా, చినుకుసాగిందీ,
కప్పలల్లిలేచి, గబగబలుసేచు,
కాకమ్మ గూటిలో కళవళించిందీ... ఆ.

వల్లత్రాచులపెల్లు కొల్లులుగలేచి,
వడగల్లు విప్పకొని వర్షెత్తుచటల,
చరచరా, యాజలము సాగిపోతోంది,
గట్టపుట్టాలేక, కదలిపోతోంది,
ఒడ్డులే ఒడిసికొని ఒడిసిపోతోంది,
రెల్లుదుబ్బులమీద పొర్లిపోతోంది—

ఇది భయంకర కాళము!—

ఈనిశీధమున,

కన్నీటికాల్వలో

కాల్వెట్టునెవరు?...

* * * *

“దిక్కులేనీజాతి తెలుగులజాతి,
దిక్కులేనీపడుచు తెలుగులపడుచు,

కన్నీటికాల్వలో
కాలువెట్టినది...

చినిగి చీకాకైన చిరువేద వయటలో
వచ్చినత్తురులాగు పారింది సెలయేరు—
కన్నీటికాల్వలో,
కాలువెట్టినది—

ముగడపెన్నెకొప్పు, ముడివీడి, దిగజారి,
నీలాంబాలలా నేలజలుగైవయె—
తిన్నగతీయరాదా?
యేమోయి!

వేళిముడి... నీ... చేతిగాదా?

దిక్కులేనీజాతి తెలుగుల్లజాతి
దిక్కులేనీవడుచు తెలుగుల్లవడుచు—
కన్నీటికాల్వలో
కాలువెట్టినది...

ఈయాతనా బగం చింత వీడితెచాలు,
ఎచటికైనానరే, యేమైనానన వరే—
కన్నీటికాల్వలో
కాలువెట్టినది...

అత్త సన్యాసం

అత్త సన్యాసములు
అప్పుడేనట వోయి !
మున్నగు పరిణామము,
కన్నబోతున్నాను... అ.

సోమార్తే, వాడంటు
దచ్చిపోవనలేదు,
ధని, వాడ పితాచి
తలలు తెగన లేదు... అ.

కత్తనడుగో! కొత్త,
నాకు జేస్తున్నాడు—
చిచ్చుల పడుకులా,
నచ్చి వేస్తున్నాడు—

కన్న మూయకు తమ్ముడా !
మున్నగుదే,
కత్తిమూయరు తమ్ముడా... అ.

మాడుమా గరిడీలు,
వీడవోయీ ఇమిలు,

కౌశ్యమము, మిగుల

రాదంట, కీడంట —

కన్నమూయకు తమ్ముడా !

మున్నుండే

కత్తి నూయర తమ్ముడా... ఆ.

ఇంద్రబాలపు విద్య

లెన్న కొత్తవి నేర్చి,

మిత్తిలా మనపైకి

ఎత్తి వస్తున్నాడు —

కన్నమూయకు తమ్ముడా !

మున్నుండే

కత్తి నూయర తమ్ముడా !

అణువణువు బ్రద్దలయి

ప్రళయమై పోతోంది;

అణువు దెబ్బకె పుడమి

అవటించేస్తోంది —

పింటిగా కలబడకుమోయూ !

నావెంట

జంటగా కలసిరావోయూ !... ఆ.

గగనాన బాంబులు,
ఎడర బెబ్బలి 'హంకు'—
అదిగో! 'వ్రళ'మం బాంబు'
వదె వినగుతున్నాడు—

 'రయ్యి'మని మనవైపు
 రానె వచ్చేకాడు—
మూరమెంతో లేదురా!
 లేమ్మడా!
మీదికే వచ్చాడురా!

అత్త సన్యాసములు
అప్పుడే నటవోయి
ముప్పగడచినలాగు
చెప్పబోతున్నావు... అ.

క్విట్ ఇండియా!

తెల్లదొరా! కల్లుదొరా!

మాయదారీ మల్లుదొరా!

ఇల్లునిడిచి దారిబట్టవోయ్!

తెల తెలవారె,

కొల్లగొట్టువేళ దాపెనోయ్!

ఓ! మాయదారీ మల్లుదొంగా!

ఇంటివారు పేలుకొన్నారోయ్!

౨

పెద్దమడిసి వంటవచ్చీ,

మిదెలోనే చేరుకోసి,

గడ్డెనక్కి, కూరుచున్నావా?

తగవులురేకీ,

అన్నదమ్ముల చీలదీశావా?

తంపులు బెట్టి,

తల్లిపిల్లల కెడముచేశానా?

ఓ! మాయదారీ మల్లుదొంగా!

ఇల్లునిడిచి దారిబట్టవోయ్!

3

కల్లమాట తెన్నోచెప్పి,

నల్లపూన మిగులకుండా,

ఇల్లువల్లకాదు చేశానా?

ఓ! తెల్లవాడా!

చిల్లిబాచ్చె చేరిచచ్చావా?... ఓ.

౪

అద్దకాతిరి మేలవాడ,

పెద్దలంతా నిద్దరోగా,

ఇల్లుచక్క జెట్టియేశానా?

ఓ! మూయదారీ మల్లుదొంగా!

ఇల్లుచిల్లచేసి యేశానా?

౫

ఓ! మూయదారీ మల్లుదొంగా!

ఇల్లుపిడిచి దారిబట్టవోయ్!

తెలతెల్లకాకె,

కొల్లగొట్టు వేళదాటవోయ్!

ఓ! మూయదారీ మల్లుదొంగా!

ఇంటివారు మల్లుకొన్నరోయ్!

21

వట్టి బియ్యం

౧

ఈసాంఘికాచార ఘోరకారాగార
వాసివై, ఈగతిని, వాపోవగానేల?
బ్రహ్మాండ భాండంబు బ్రద్దలైపోవుగతి
గంభీరరావముల గర్జించునోవోయి... ఈ.

గర్జించు, గర్జించు

గర్జించు, గర్జితో

గగనంబు

పెటపెటా,

పీడులుకొన,

బ్రద్దలై,

ముక్కలై,

చెక్కలై,

ఉలుములై,

మొలుపులై,

పిడుగులను

జడివానగా తురిసిపోతుంది—

దానితో యీశ్వరము డగ్గమైపోతుంది—

— ఈ —

పాపలోకముతోటి పరియేమిటోయీ!

గంభీరవావముల గర్జించుకోవోయీ!... ఈసారి.

౨

ప్రాచుర్యమై, తోలమై తీసిపోవోయీ!

దైగమై, బాధమై తీసిపోవోయీ!

సింగమై ఎరుగునయ్యగ, గర్జించవోయీ!

అది బాధలకొర్రు

బ్రతుకైపోవోయీ—

మైనాకమైలేచి, అకాలమును తాకు

తాకతోసి, నేలమాలిపోతుంది—

ప్రేమానిన నిర్మూలితవయనాల,

కళ్యాణలోకంబు ననుచున్నతుంది,

కనువిచ్చి, నినుజూచి,

కనిపెట్టు ది—

పాడులోకములోటి పనియేమిటోయీ !
గంభీర రావముల గర్జించుకోవోయీ !

అకాశమన నేమియని గాఢరావవకు ;
అకాశమన వట్టి అవకాశమేనోయి !
వట్టిబయలే నిన్ను ముట్టడిస్తోంది,
వట్టిభయమే నిన్ను కట్టి వేస్తోంది.

స్వర్గానికి రోడ్డు

“బ్రతుకంతా భారం, కూరం,
ప్రమాదాలతీరం, ఘోరం,
సృష్టిమీ నుహానాతకం,
నావే ఎంత పేలినా కంటూ,
నిరుత్సాహ నడబోకండోయ్ !
నిస్సహాగా వాపోకండోయ్ !!

కదానిలో చూస్తున్న నడవని,
నిరుత్సాహ సీరసులారా !
యుగయుగాల కాటంనుంచీ,
నూనవత్వ మేం జేస్తోందోయ్ ?—

కాకాళపు లోతులనుంచీ,
జలగర్భం చీల్చుకువచ్చి,
భూ భాగపు పొలిమేరల్లో,
వర్షతాల వైగా నటించి,
అకాళపు టంచులదాకా,
స్వర్గానికి రోడ్జేస్తోందోయ్ !

కంటకాల గాల్చేనేనీ,
 అరణ్యాల హతములేనీ,
 వలుగుల రాళ్ళ బండలు కొండలు
 వలుగులతో గుడ్డినీ,
 యుగయుగాల పరావవ కథనం
 వ్యర్థానికి రోడ్డునోయో !

పైకాకుల పేర్లు పులికాడు,
 రాజులనూ పులికాడు విజృంభి,
 పుట్టి నేనీడు పులికాడు నాడు,
 వ్యర్థానికి జాలేనీ,
 నరకంలో నీవల తోనే
 నద్దతులిక రిక్తముపోయే—
 వ్యర్థానికి రోడ్డునూయో !

గొడ్డళ్ళతో కోవలు నటికీ,
 వలుగులతో బండలు పొడిచీ,
 అలసిన వో అన్నల్లారా !
 కర్మవీర కాక్తికులారా !
 ఇకనంతో దూరం లేవోయో !
 అకాశపు టంచదుగోనోయో !

విద్యార్థి ప్రశ్న : ఎడమచేతిలో యే !
 కుడిచేతిలో యే ! ఎడమచేతిలో యే !
 యిద్దరును కలిపి ఏమి అవుతుంది ?
 అది కేరళలో మామిడి పండ్లదొంగల పని !

సమీపమున నున్న పరిశుభ్రమున
 బాగుచేయుట మొదలయ్యెను ?
 అప్పుడు నాకు ముగ్ధా నవ్వి,
 నీ కు నాకు పది తొమ్మిది ?

నీల లక్ష్మీ మునుగోళ్ళి
జూరూ. నీల మునెలామే !—
చిట్టచివ్వులు తొట్టెనువ్వును,
వచ్చినందు తెన్నోకోసి,
పులులకు బలి పనిరేశామే !—
కోండగుహల కోటలనుంచి,
పిళ్ళచాల బునుటికి వచ్చి,
'యుద్ధా' లని గోండించెన్నూ,
మూరకత్తి పోరలు తెరచి,
'వారబోసి పోవా' లంటే,
పదుచువాళ్ళ ఉవ్వరత్తమే
బలధారలు చేసేశామే !—

త్యాగాలకు పెనుదీక్షామా ?
 భోగ్యాలకు ఆశించామా ?
 హాస్యాలకు భయపడ్డామా ?
 యుగయుగాలు కష్టించామోయ్ !
 అది నెత్తులో దూరం లేనోయ్ !
 అది శాస్త్రం అందదుగోనోయ్ !

యోగముగ్రహము విభాతామై
 సామాన్యపు కంఠేన శేషాం—
 హిక్షణం యపు కొంతలలాగా
 కష్టమనా అన్యమితిస్తే,
 సంపదలు కరిగించేసుకు
 గర్భాల్లో తొలుచుకువచ్చాం—
 యుగయుగాలు కష్టంచేసి
 యోజనాలు నిర్మించామోయ్ !
 దినాలలో, ఫర్షాంగుల్లో,
 దివ్యభూమి - దీప్తిస్తోందోయ్ !—

ఈకాస్తకు బద్ధించితే
 వరకంలో దిగబడిపోతాం—

ఈకాంతకు బద్ధకించితే

యుగయుగాల కష్టం భస్మం—

కష్టానికి నిష్కరపడితే

అనలెందుకు మొదలెట్టారోయ్ !

కష్టకాలమంతా గడచి

ఈకాంతనూ వదిలేస్తామా ?

ప ర వ ణ్ణ

౧

వేటగాళ్లందరూ రండియో!

కేటన

మాటున్న పులులపై దూకండి... వేట.

పోదలమాటున పులులు

పోంచి తారా జేసు,

కన్నేసి పసిగట్టి మెనరాచీ!

తిన్నగా గురిచూసి తొట్టాటి!...

వేట.

౨

పండిటాశుల గురుకు గుండెలపై,

కల్లరంగుల గుర్రులె లెటగంప,

బెంగళలో మొన్న,

ప్రాణాలు బలిగొన్న

బెబ్బలుల ముత్యం

వీటిలో దూకులు... మును.

* మంత్రోక్తయేక భావమును వాచి, ఇంగ్లండులో విమానమెక్కటం— భారత వశంకోట పాటలు వెలువడటం— రెండూ ఒకేమొహూర్తం.

(3)

మచ్చల చిలుకపై చిన్నదిగా !
 రెలుడొంకల వారమునదిగా !
 కుప్పలను చిలుకపై చిన్నదిగా !
 కుప్పలను చిలుకపై చిన్నదిగా !

[illegible]

ಪೊದಪ್ಪಾಡಾ ಗಾಲಿಂಚಿ ವೆವ್‌ವಂಡಿರಾ
ಅವ್‌ವಾಚಿ ದಿಲ್‌ಚ್ಯಾ ವೆವ್‌ವಂಡಿರಾ ... ಪೆಟು.

అ ద న రే ఖ ట

అటుచూపి, ఇటుచూపి,
త్తుటిలా మోసంజేసి,
విడదీసి, మీమీద
బడి, వెబ్బుతీస్తాయి—
ఒంటిగావరవల్లు మానండిరా!
బంటులంతా కలసి పోరండిరా ... వేట.

నీ కవి

నీకవిని బ్రతికించుకోవాలిరా !

నీవు మనిషినిపించుకోవాలిరా !

బ్రతికియున్నన్నాళ్లు పట్ట జన్నతూ విడవు.

అతడు చచ్చినాచుక అరిచిపోయావు... నీకవిని.

కూడుగుడ్డా నీకు కావాలెనన్నాడు

తనమాట మరచి నీకొరకె వాపోయాడు... నీకవిని.

రచ్చగోనీమాట తెచ్చివాదించాడు,

విచ్చుకలమూని, నీకత్తువులచీల్చాడు... నీకవిని.

చండమార్తాండుడై ముందడుగువేళాడు,

'అండ నేనున్నాను రండిరా !' యన్నాడు... నీకవిని.

రణమందుభిని ముందుచరచాడురా,

తొలికాంబు విసరింది వాడేనురా,

కలియబడ్డది మొదట వాడేనురా,

తొలికత్తి దూసింది వాడేనురా...

నీకవిని.

‘అన్నమ’ ని నీకొనకు అకచాదురా!
 కన్నతల్లి జాలిగొన్నాడురా,
 ‘చిన్నికమ్మడ’ యుచు పిలచాదురా - నిన్ను
 పిన్న పెద్దలలోఁ జెచ్చాడురా... నీకవిని.

కన్నతల్లి నీకొనకు యిదొకాదురా,
 నీవితము నీకొనకు ఇదొకాదురా... నీకవిని.

గగనాన పోయితిమి పరిచాదురా, పైకి
 శంకుఁగొనెను చగురు నిర్దోషిచాదురా,
 పాగిజాలు నర్పించి పోకిరినినాదురా,
 ప్రజలకమ్మలమ్మపై పువ్విసాగినాదురా... నీకవిని.

విలదిలల ప్రొక్కలు మెలుపులా మెరిచాడు,
 ‘నదు’మని అంధకారపుదొక్క చీరాడు... నీకవిని.

అంధకారపుదొక్క చీరాడురా—
 కాళరాతిని నోరు తెరిచిందిరా,
 కసిరేగిన పితాది గళ మాళాహళి విసర
 మానుకొని ‘రమ్మ’ మని యది వెచ్చుకొడుకోంది... నీ,

దెబ్బతిని పిచ్చైతి బొబ్బవెట్టిందిరా,
 ప్రళయగతి లంఘించి విలయమై దూకింది
 అన్నిగుండాలలో ఆశ్లచిచ్ఛలో
 కవిమూరునిబట్టి కసిరి విసిరేసింది... నీకవిని.

నీకవిని బ్రతికించుకోవాలిరా !
 నీవు మనిషినిపించుకోవాలిరా!
 బ్రతికియున్నన్నాళ్లు పట్టె చిన్నము నిద్రపు
 అతడు చచ్చినవెనుక అండలాలంటావు... నీ.

రాగ రేఖ

౧

ప్రణయభాగ్యాలలో

ప్రసవమంజరీలలో

పులికించు నునుపేన

పవలించి,

పూలొందు

పలికించు కిన్నెరకు

పంచమస్థాయి నేనూ,—

అనిలాల

కులలో రాలిపడినామ—

కదలింపజోకునన్ను,

కొనగోట

మెదిలింపరాకునన్ను

౨

రింగులై, రింగులై

ఈ ప్రపంచావధికి

పర్యటినాదాల

42

వలికించుకోగలను
నా హృదయతల్లిమింటే—
కదలింపబోకు నన్ను.
కొనగోట
మొదిలింపరాకునన్ను.

3

పాటపైపాటగా,
గీతిపైగీతిగా
రాగాలు తీసుకుంటూ—
గీతాలు పాడుతుంటే—
లోకాలు సౌక్యిపోవా?
స్వర్గాల
పేగాలు వీగిపోవా?—
కదలింపబోకు నన్ను,
కొనగోట
మొదిలింపరాకునన్ను.

౪

ప్రకృతి ముగ్ధా నఖ
ప్రళయ నివలయం తెలిసి
శాంతి తాండవం చేస్తే,

కంపించి, కంపించి,
 కంపించి, కంపించి,
 కదలి నునువదనాల
 తీగలతో సాగిపోతా—

అంబరపు

గోళాల

రావముల

మేలివిస్తా—

అమరాళి

తాగాల గోళాల

రాలి మూర్ఖిలుతా—

కదలింపజోకు నన్ను,

కొనకొట్ట

మందలింపరాకు నన్ను.

తిండికావాలి

తిండికావాలి! తిండికావాలి!
మండేటి వేగులకు తిండికావాలి!
కడుపులో చిచ్చులు మెదులుతున్నాయి!
చిచ్చుల గుడ్డాలు చీటులుతున్నాయి... తిం.

గుండెలో రక్తాలు మసలుతున్నాయి,
వప్పలై వేగులు కమలుతున్నాయి,
గర్భాన వ్రేళ్ళయాలు కదులుతున్నాయి,
ఘోషిల్లి భూచూడ కోషిల్లినాడీ... తిం.

కడలిగర్భాలలో పిల్లయ్యాలు మెసిలి,
భుగభుగా బడబుగ్గిపోంగపోతోంది... తిం.

పెటకారి ధర్మాలు, పెట్టివేదాంతాలు,
పిచ్చినీతులుచెప్పి, నచ్చచెబుదామన్న
అశలు మానండిరా!
అశతౌతన్నాడిరా!

వైశ్యావరజ్యాల నీదించిదిశల
విప్లవోద్యమాలే రేగింది విశల
ఆపలేరాయి ! ఇక ఆపలేరాయి !
మంత్రతంత్రాలతో మావలేరాయి !... తిం.

వేవేల వీదల్ల వేడిరక్తాలు,
కచ్చమై కార్మికుల వచ్చిమాంసాలు,
శకువులు నింపుకొని, గడ్డెత్తె, చల్లగా
వల్లదా లాడేటి జిహ్వాదాక్షిణ్యాలార !
నేతుల్ల కూసేటి బూతుబామ్మల్లార !... తిం.

వినమోయి, వినమోయి, వినమోయి, వినము,
వెట్టిసిద్ధాంతాలు విని మోసపోము,
యుగయుగాలుగ రక్తమెగబోసిపోము,
నిష్ఠురమె పడినాము, శత్రువులైనాము,
నూతనకృతధర్మాలి సూరిపోకారు,
గొంతుల్లు కోకారు కొంపదీశారు... తిం.

రక్తాలు, మాంసాలు రాల్చివేశాము,
బంగారు పంటల్లు పండించినాము,
శిండిదొంగల లంచదీపాలు వెలిగీ,
మొలమెత్త మాశకువు మావేరినాము... తిం

జనమందులూక ! ఈ హంతకాదులూక !
 అధికారకాంక్షలు అధిరాంధులూక !
 తమలు దిగి మీరు తరలిపొండియి !
 కరువురాక్షసివైత లలియబడరాము... తిం.

వక్షుల లేకులి, పాత్రలు రాలి,
 'కలకలా' కిధుల కల్పించలేము ;
 జగమెల 'బెరిగాలు' చెమ్మబోకండియి !
 ఇకల్ల క్షీణులలో హతముకా లేము... తిం.

అన్నీ లేనివంట ఆకలి లేదు,
 అలచీమల లేదు వచ్చేది లేదు,
 'కలకలా' గాతలు మగలు కెనేడు,
 పోవేల ఖడ్గాలు వివరిస్తాయి.

న ర బ లి

పోతరాజులారా ! పో నీదుమాయమ్మ !
 వాముల్లు మేనేటి, గానిన దేవతలారా !
 దణ్ణాలు ! దణ్ణాలు ! తరలిపొండయ్యా !
 దాసుళదణ్ణాలు ! తరలిపొండయ్యా !
 కొలువుల్ల నీపైన కొలుచుకోలేము,
 జాతరలనీపైన బడువుకోలేము... పో.

మత్తలతో రక్తాలు తెచ్చుకోలేము,
 పెద్దగా నరములు పెట్టుకోలేము,
 పరజాతిగుండెలో నల్లయేలేదు,
 కన్నతల్లుల మేన కండలేలేవు... పో.

౨

గుడ్లరిమి మాదిగద కోపగిస్తారా ?
 గోండ్రించి యుద్ధాలు పరిపించుతారా ?
 కొరతలతో కొట్టి కోయించుతారా ?
 నల్లంలే కాన పలికినెస్తారా ? ... పో.

౩౩

3

బాబుల పోమారి పోతరాజయ్యా!
 కోపాల శాపాల నావండిసాదిరా!
 జాతరలనీపైన జరుపుకోలేమనా,
 నరబలులు తేలేము, వల్ల తేలేము... పో.

ము ర లి

ఎదలోన మత్తులా

నిదుర ముంచేస్తోంది,

ని ముగళి పోగొట్టుంచుకోయా !

నరవాతి

సిడి నిదురవేళ కాదోయా !

పరులం కా లేదా చెడిన స్వప్నం,

కత్తులుమాసిసి కదనానమాకేదా,

ఇది మనలోదయవేళరా !

రణమువసి,

నరారుతికే జాడర !... నిమురలి.

కొమ్ముబూరా తేమచేళారురా ? — మీరు.

పొదిబజన్యము లెచటాచారురా ?

దశదిశలు ఘూరిలి దగ్గరిలిపోవాలి,

శంఖారవముచేయరా !

విలయగతి,

సింహనాదము చేయరా !... నిమురలి.

ప్రపంచ విప్లవం

ఓ... ..

ఓ... పి... పి... ఓ...

ఓ... హూహూ... హూ... ..

ఓహూహూహూ... ఓహూహూహూ... హూ...

ఓహూహూహూ హూ... ..

ధీరుల్లారా...! శూరుల్లారా!

యూసకల్లారా!... వేదాధ్యక్షుల్లారా!

విప్లవజీవుల్లారా!

వీరులారా! విముక్తులారా... ఓ...

ప్రపంచవిప్లవ శిల్పకళాశాల

వీరుల్లారా! నెదలండి

విజయమహోదయ కుంభా రావం

కార్మికులారా! కదలండి... ప్ర.

ప్రజావిప్లవపు భయదారావం

మానవులారా! రాగండి

బానిసజాతుల స్వతంత్రనమరం

రాజ్యవంశీని పడగండి... ప్ర.

మూసవజానికి అఖిరుయుద్ధం
 యోధుల్లాడా! వడవండి,
 వరనారీబస విప్లవగీతం
 వీరమూర్తులై పాడండి... ప్రి.

కసాయిశక్తుల తుపాకిగుండ్లను
 ఎదురై గుండెల నొడ్డండి—
 వ్రళయంబాంబుల విలయా లవిగో!
 వీరయోధులై నిలువండి!... ప్రి.

చీకటిలోకవు అఖిరుయుద్ధం
 జీవుల్లాడా! వడవండి
 కార్మికజనములూ, కష్టజీవులూ,
 భావినజాతులు, ఒగ్గుతుకండి... ప్రి.

మహోదయం... శుభోదయం
 జగజ్జనాళికే శుభోదయం
 కష్టజీవులకు,
 కార్మికజనులకు,
 మహోదయం - సవ - యుగోదయం... ప్రి.

కృష్ణాన్యదేవీ ముచ్చాక్షరకాల - మచిలీపట్నం

